

ANATOMII UCZ SIĘ WIERSZEM – POETYCKA ŚCIAĞAWKA FRANCISZKA KOBRYŃCZUKA

Artur Ziótek

Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Kosowie Lackim
aziontek@op.pl

Abstrakt: Franciszek Kobryńczuk – uczony, profesor nauk weterynaryjnych i poeta, autor podręczników akademickich i licznych tomików wierszy zostawił po sobie także utwór zatytułowany *Anatomii ucz się wierszem*, adresowany głównie do studentów pierwszego roku kierunku weterynaryjnego. Sprawny frazą i ciekawym konceptem poeta wylicza w nim mięśnie obręczy barkowej. Szkic niniejszy podyktowany był chęcią podania do druku wiersza spoczywającego wśród ineditów profesora-poety, będącego ciekawym przykładem poezji okolicznościowej.

Słowa kluczowe: Franciszek Kobryńczuk, anatomia, weterynaria, poezja okolicznościowa

„LEARN ANATOMY WITH VERSE” – A POETIC CHEAT SHEET BY FRANCISZEK KOBRYŃCZUK

Artur Ziótek

Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Kosowie Lackim
Poland

Abstract: Franciszek Kobryńczuk - scholar, professor of veterinary sciences and poet, author of academic textbooks and numerous volumes of poems, also left behind a work entitled "Learn anatomy in verse", addressed mainly to first-year students of veterinary medicine. Efficient with a phrase and an interesting concept, the poet enumerates the muscles of the shoulder girdle in it. This sketch was dictated by the intention to submit for print a poem of a professor-poet resting among the inedites, which is an interesting example of occasional poetry.

Keywords: Franciszek Kobryńczuk, anatomy, veterinary medicine, occasional poetry

Franciszek Kobryńczuk (1929-2016), sam siebie nazywający „podlaskim pastuszkciem”, to głównie autor uroczych, rymowanych wierszy dla dzieci. Debiutował w „Misiu” w roku 1958 będąc studentem wydziału weterynaryjnego SGGW. Od tej pory jego aktywność twórcza rozwijała się dwutorowo. Z jednej strony mamy do czynienia z naukowcem, uczonym (profesura 1994 r.) o niekwestionowanych zasługach dla restytucji i ochrony polskich żubrów, badań nad ich anatomią,

współautorem fundamentalnej, trzytomowej *Anatomii zwierząt*¹, a z drugiej – poetą i pisarzem, którego utwory ukazywały się na łamach wspomnianego „Misia”, „Świerszczyka”, „Płomyczka”, „Płomyka”, „Małego Apostoła”, „Wychowania w Przed-szkolu”, „Poezji i Dziecka”, „Krasnogrudy”, „Testu”, „Poezji Dzisiaj” oraz „Epei”, autorem ponad trzydziestu książek literackich, którego utwory przedrukowywano w podręcznikach szkolnych². W samym tylko „Płomyczku” opublikował sto dwadzieścia utworów, a w 1986 r. „Świerszczyk” uczcił dwudziestolecie współpracy z nim, poświęcając jego twórczości cały numer (Ziontek 2010, 195).

Po śmierci profesora-poety w 2016 roku, jego żona Jadwiga część pamiątek i dokumentów literackich po mężu przekazała do jego *Alma mater*, czyli Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Gdy zmarła Jadwiga Kobryńczuk (2021), spuścizną zaopiekowała się chrześnica poety – Monika Jurczak. Dzięki jej decyzjom reprezentatywny zbiór materiałów „podlaskiego pastuszka” (obrazy, publikacje, pamiątki) został przekazany w depozyt Bibliotece Pedagogicznej im. Heleny Radlińskiej w Siedlcach do jej filii w Sokołowie Podlaskiem, gdzie opiekuje się nimi wieloletnia i oddana propagatorka tej twórczości – Marianna Kobylińska (organizatorka m.in. konkursów literackich, a następnie artystycznych im. prof. Franciszka Kobryńczuka).

Książki literackie Kobryńczuka, to zazwyczaj niewielkie objętościowo tomiki sprofilowane tematycznie (*Wesołe Nadbuże*, 2008; *Poetycka panorama Ciechanowca*, 2013; *Monieckie baśnie*, 2005; *Pieśń o Matce Bożej Kodeńskiej*, 2014; *Baśnie zabłudowskie*, 2006 itd.). Niekiedy stanowią zamknięty projekt, innym razem są zgrupowanym obrazem bieżącej twórczości (*Wiersze od święta i na co dzień*, 2012; *Powroty do gniazda*, 2008; *Laury i laurki*, 2000). Rzadko zdarza się jednak, aby do mowy wiązanej przenikały elementy pracy naukowej poety. Dość oczywisty wyjątek stanowią motywy flory i fauny bardzo mocno w tej literaturze zakorzenione i reprezentowane. Osobno możemy także wskazać na motyw żubra, który będąc w centrum zainteresowań badawczych, był także znaczącym tematem całych tomików (*Rysowanie żubra*, 2009, *Białowieski król żubr*, 2018) i osobnych wierszy. Wśród ineditów autora *Anatomii zwierząt* znajduje się jednak utwór, który doskonale odzwierciedla obie pasje i profesje. Jest to wiersz zatytułowany *Anatomii ucz się wierszem*. Trudno oszacować kiedy dokładnie powstał, ale treść wskazuje, iż był adresowany do studentów pierwszego roku studiów weterynaryjnych. Biorąc pod uwagę fakt, iż nie został ulokowany w żadnym tomiku, należy przypuszczać, iż autor bardziej traktował go jako żart, poetycką ściągawkę dedykowaną właśnie swoim studentom, niż pełnoprawny element własnej twórczości.

¹ H. Kobryń, F. Kobryńczuk, *Anatomia zwierząt*, t. I–III, Warszawa 2011.

² Szerzej zob. A. Samuel-Ziontek, „Podlaski pastuszek”. *Wokół życia i twórczości Franciszka Kobryńczuka* – tekst w tym numerze „Inskrypcji”.

Mimo to, wydaje się, iż znakomicie uzupełnia wiedzę nie tylko o jego twórczości ale i osobie – pełnej ciepła i życzliwości wobec otaczających ludzi.

Kopię rękopisu otrzymałem od Piotra Siemieniuka, dziś lekarza weterynarii i poety³, a niegdyś ucznia prof. Franciszka Kobryńczuka.

Anatomii ucz się wierszem

Oto zespół mięśni
barkowej obręczy,
który biednych żaków
przed kolokwium męczy:

Dwa zębate brzuszne
oraz czworoboczny
i najszerszy grzbietu
najbardziej widoczny,
pod tym czworobocznym –
– równoległoboczny
szyi oraz klatki.
Dalej okaz rzadki,
ramiennie-główny,
podobny do procy,
piersiowy głęboki –
mięsień wielkiej mocy.

Mięśnie powierzchowne:
najpierw ten poprzeczny,
potem zstępujący –
są kłopotem wiecznym
dla głów studiujących.

A psu jeszcze dodać,
za to, że jest grzeczny
mięsień łopatkowo –
jaki? no, poprzeczny.

Jeszcze jest u konia
i świni Subclavius.
Oby nas na drugi
roczek studiów zawiózł!

³ Zob. jego tomiki poetyckie: *Wierszem pisane*, wstęp J. Błońska, Warszawa 2017; *Na marginesie życia*, wstęp A. Zióntek, Warszawa 2019, *Ot tak*, wstęp A. Zióntek, Warszawa 2021.

oto zespół mięśni
barłowej obręczy,
który blednych żalów
przed kolosternum męczy.
Dwa łebate brzusne
oraz czerwoczerwne,
i najszerszy grzbietu
najbardziej niedoermy;
pod tym czerwoczerwym –
równoległoczerwne –
są one oraz klatki.
Dalej, okazy klatki,
ramiennie – gronowy,
podobny do procy,
pierwszy grzbietu –
mięsień wielkiej mocy.
Mieć mi powieszcieżne:
najwięcej ten popręczny,
potem szerepuły –
z kłopotem miernym
dla gronów studiujących
A psu jenero dobie,
zadaj, że jest gręczny
mięsień łopatkowo-
jaki? no, popręczny.
Jenero jest u konia
i snimi subclavius.
Oby nas na drugi
nocie studiów zawióz!

Rękopis wiersza Anatomii ucz się wierszem Franciszka Kobryńczuka

BIBLIOGRAFIA

- Kobryń H., Kobryńczuk F., *Anatomia zwierząt*, t. I–III, Warszawa 2011.
- Samuel-Ziontek A., „Podlaski pastuszek”. *Wokół życia i twórczości Franciszka Kobryńczuka* – w tym numerze „Inskrypcji”.
- Ziontek A., *Problematyka oświatowa na łamach „Sternika” – podlaskiego pisma społeczno-kulturalnego*, [w:] *Prasa podlaska w XIX–XXI wieku. Szkice i materiały*, red. R. Dmowski i A. Kołodziejczyk, Siedlce 2010.
- Siemieniuk P., *Wierszem pisane*, wstęp J. Błońska, Warszawa 2017.
- Siemieniuk P., *Na marginesie życia*, wstęp A. Ziontek, Warszawa 2019.
- Siemieniuk P., *Ot tak*, wstęp A. Ziontek, Warszawa 2021.

Dane kontaktowe / Contact details

Artur Ziontek
Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Kosowie Lackim
e-mail: aziontek@op.pl